

۱۴۹۲۴۰۵
۹۴,۲,۲۰

بسم الله الرحمن الرحيم

طراحی اقامتگاه های کوهستانی

با رویکرد توسعه پایدار

جموعه مقالات دانشجویان کارشناسی ارشد معماری

دانشگاه علامه دهخدا قزوین

پیشگفتار: دکتر جمال الدین سهیلی

جمال الدین سهیلی، اعظم الیاسی، سامره رجبی، حمیدرضا رحمانی، فاطمه سلیمانخانی، نازنین شیراز، محبت،
حصین فراهانی، شبنم کلانتری، آریا مزدگیر، خدیجه مسعری، ژیمیم مشایخی، سارا موسوی،
محمدهادی یعقوبی آوه

طراحی اقامتگاه های کوهستانی با رویکرد توسعه پایدار: مجموعه مقالات
دانشجویان کارشناسی ارشد معماری دانشگاه علامه دهخدا قزوین / جمال الدین
سهیلی، {و دیگران} ویرایش علمی جمال الدین سهیلی.
تهران: گوهردانش، ۱۳۹۶.

۱۴۶ ص. مصور رنگی ۲۹*۲۲ س م ۳-۱۲۱-۱۶۴-۶۰۰-۹۷۸
فیبا (نویسندگان) جمال الدین سهیلی، اعظم الیاسی،
سامره رجبی، حمیدرضا رحیمی، فاطمه سلیمانخانی، نازنین شیرازه محبت،
تفریحگاه های کوهستانی - مقاله ها و خطابه ها
سهیلی، جمال الدین، ۱۳۵۵
GV۱۸۲/۷۴ ۱۳۹۶
۴۶۳۹۹۵۳ ۳۳۳/۷۸

تلفن و نمابر: ۰۲۱-۷۷۰۱۳۱۹۶-۳-۷۷۰۵۹۰۳

پست الکترونیکی: gohardanesh@notmail.com

نام کتاب: طراحی اقامتگاه های کوهستانی با رویکرد توسعه پایدار مجموعه مقالات دانشجویان کارشناسی ارشد معماری دانشگاه علامه دهخدا قزوین
نویسندگان: جمال الدین سهیلی، اعظم الیاسی، سامره رجبی، حمیدرضا رحیمی، فاطمه سلیمانخانی، نازنین شیرازه محبت، حصین فراهانی،
شبنم کلانتری، آریا مزدگیر، خدیجه مسعودی، شمیم مشایخی، سارا موسوی، محمد هادی یعقوبی آوه

ویرایش علمی: دکتر جمال الدین سهیلی

صفحه آرا: خدیجه مسعودی

طراح جلد: محمد هادی یعقوبی آوه

شابک: ۳-۱۲۱-۱۶۴-۶۰۰-۹۷۸

چاپ اول: سال ۹۶ تعداد: ۵۰۰ نسخه

کلیه حقوق چاپ و نشر برای مولفین محفوظ است.

قیمت: ۱۹۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

عنوان / مؤلف

۱	مقدمه / دکتر کرامت الله زیاری
۲	پیشگفتار / دکتر جمال الدین سهیلی
۴	اقامتگاه های کوهستانی کشور چین / اعظم الیاسی
۱۶	اقامتگاه های کوهستانی کشور پاکستان / سامره رجیبی
۲۵	اقامتگاه های کوهستانی کشور سوئیس / ضیاء حیمی
۳۵	اقامتگاه های کوهستانی کشور ایتالیا / فاطمه مانجانی
۴۷	اقامتگاه های کوهستانی کشور ترکیه / نازنین شیراز
۶۰	اقامتگاه های کوهستانی کشور آمریکا / حصین فراهانی
۷۰	اقامتگاه های کوهستانی کشور فرانسه / شبنم کلانتری
۸۲	اقامتگاه های کوهستانی کشور استرالیا / آریا مزدگیر
۹۲	اقامتگاه های کوهستانی کشور اسپانیا / خدیجه مسعودی
۱۰۴	اقامتگاه های کوهستانی کشور کره جنوبی / شمیم مشایخی
۱۱۳	اقامتگاه های کوهستانی کشور پرتغال / سارا موسوی
۱۲۴	اقامتگاه های کوهستانی کشور کانادا / محمدهادی یعقوبی اوه

در عصر حاضر گردشگری به طور اعم و گردشگری پایدار به طور اخص در مناطق توریستی کوهستانی به یکی از مهم ترین مباحث در محافل علمی و آکادمیک جهان تبدیل شده است. نحوه ی پیشرفت به سوی پایداری گردشگری بخصوص در نواحی کوهستانی، باعث توسعه در ابعاد اقتصادی، اجتماعی فرهنگی، کالبدی محیط طبیعی می گردد. امروزه صنعت گردشگری خود را به صورت یک درآمدزایی کم نظیر به جهانیان نمایانده است. استفاده از تمام پتانسیل ها در راه ارتقای این صنعت، مسولان و محققان را بر آن می دارد که از تمام امکانات جهت شناخت مناطق بالقوه و ناشناخته استفاده نمایند.

شرایط اکولوژیک به عنوان پدیده ای جغرافیایی، رابطه ای تنگاتنگ و انکار ناپذیر با گردشگری و توسعه مقاصد گردشگری دارد. به طوری که بسیاری از مقاصد مطرح گردشگری جهان موفقیت خود را مرهون برخورداری از اقلیمی مطلوب هستند. حفظ تنوع زیستی و مشارکت در تامین رفاه اجتماعی از اهداف اکوتوریسم می باشد. همچنین کمک به اقتصاد محلی و ترویج فرهنگ زیست محیطی از اثرات مثبت اکوتوریسم کوهستانی است. برای حفظ اکوتوریسم پایدار کوهستان ها بایستی مد نظر باشد که با سازماندهی، برنامه ریزی درست، مشارکت مردم محلی و آموزش می توان به آن رسید. طبیعت، با وجود مقاومت و استقامت خود از حساس ترین و شکننده ترین اکوسیستم های جهان به شمار می آید. در سالیان اخیر در اثر عواملی از قبیل گسترش شهرها، احداث جاده ها، راه برداری بی رویه از منابع و گردشگری در کوهستان، مسائلی همچون تغییرات آب و هوایی، فرسایش خاک، سیل، تخریب پوشش گیاهان بومی، جایگزینی با گیاهان غیربومی بروز کرده اند.

اکوسیستم های کوهستانی یکی از زیباترین چشم اندازها و چهره های زمین محسوب می شوند که این چشم اندازها باعث ایجاد توسعه گردشگری در منطقه شده است. نقش فزاینده گردشگری در توسعه و درآمد کشورهای باعث توجه زیاد به آن خصوصا در کشورهای پرجاذبه گردشگری شده است. بسیاری از برنامه ریزان و سیاستگذاران توسعه از گردشگری به عنوان رکن اصلی سطح بهره وری در مناطق کوهستانی یاد میکنند. زیرا به سبب ایجاد اشتغال، اصلاح توزیع درآمد، حفظ محیط زیست و فرهنگ بومی، جلب مشارکت مردم محلی، منافع روزافزونی را نصیب مناطق کوهستانی میسازد. اثری که در پیش روی دارید مجموعه مقالاتی است که با تلاش و سازماندهی جناب آقای دکتر جمال الدین سهیلی تدوین و تنظیم شده است. ایشان سعی نموده اند تا چند نمونه از تجربیات جهانی طراحی کمپ های کوهستانی، بر اساس مولفه های پایداری اجتماعی مورد مطالعه و بررسی قرار دهند که بدون تردید این مجموعه به عنوان یک اثر علمی پژوهشی، در سطح محلی می تواند در راستای درک و فهم موضوع پایداری اجتماعی در طراحی کمپ های کوهستانی گامی موثر و مفید محسوب می شود.

دکتر کرامت الله زیاری

استاد دانشگاه تهران

فروردین ۱۳۹۶

امروزه گردشگری به عنوان یکی از مهمترین صنایع توسعه پایدار، فرصت بزرگ فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای کلانشهرها و مادر شهرهای جهانی بوجود می آورد. این صنعت در ساختارهای فضایی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی عصر پسامدرن در جامعه حال حاضر شهری ایران بسیار با اهمیت است؛ یکی از مهم ترین و پر رنگ ترین مؤلفه هایی که می تواند به درک و ایجاد رابطه ای متعادل بین انسان و محیط بیانجامد منظر است که خود حاصل ارتباط متقابل این دو است. منظر نقش بسیار مهم و گسترده ای در شکل گیری بسترهای فرهنگی، اکولوژیک، اجتماعی و محیطی دارد. از طرف دیگر می تواند منبعی بسیار حیاتی برای بهره برداری و توسعه فعالیت های اقتصادی باشد. در ساخت فرهنگ های محلی نقش اساسی داشته و زیرساختی حیاتی در ایجاد میراث فرهنگی و محیطی است. منظر، شالوده ای است که به یکپارچگی هویت منطقه ای می انجامد و بخش مهمی از کیفیت زندگی مردم در سراسر دنیاست. رویکرد یکپارچه مدیریتی به منظور بهره برداری از منابع و رفع نیازهای موجود با دیدگاه حفاظتی و آینده نگر و همچنین تنظیم فعالیت ها در جهت بهبود زندگی حفظ یکپارچگی تعادل اکولوژیکی و هویت فرهنگی گردشگری با عملکرد آمایش منظر میتواند به عنوان پارادایم جدیدی در حوزه گردشگری مطرح شود منظر گردشگری ترکیبی از فضای جغرافیایی معماری تاریخی و فرهنگی جاذبه های گردشگری است که پیوند عمیقی با ادراک حس و هویتی انسان دارد.

دنیای امروز، عصر تعاملات فرهنگی، اجتماعی بین کشورهاست. از اینرو صنعت گردشگری به سرعت در حال توسعه است. با یاری صنعت گردشگری می توان به کسب درآمد، اشتغال رایج و حفاظت محیط و آشنایی با فرهنگ های مختلف پرداخت. از آنجا که صنعت گردشگری در کشور ما به صورت هدفمند مطرح نبوده و از لحاظ فرهنگی نیازمند به ساخت بستر مناسب است می توان با ایجاد مراکز اقامتی - تفریحی این صنعت را در اقصی نقاط ایران رواج داد. با فراگیر کردن این صنعت در میان مردم، یابیم که معماری و پایداری محیط زیست دو جز تفکیک ناپذیر از یکدیگرند. این عمل می تواند اقدامی مهم برای بهره برداری از انرژیهای تجدید پذیر باشد. امروزه گردشگری مناطق کوهستانی از بزرگترین فعالیت های جهان به شمار می آید که با رشد روزافزون خود به فعالیتی چند منظوره تبدیل شده است. طوری که توسعه گردشگری و تفریحات مربوط به آن از عوامل مؤثر در شکل دهی الگوی توسعه مناطق کوهستانی بوده و تأمین کننده مزایای اجتماعی و غیرمستقیم اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی زیادی برای میزبان است.

کوهستان علاوه بر اینکه منبع تأمین نیاز آبی نیمی از جمعیت دنیا می باشد در موارد زیادی منبع تفرجی برای شهرهای مجاور خود می باشد. افزایش جمعیت بی رویه شهرهای بزرگ، فضاهای بزرگ، فضاهای تفرجی داخل شهر را برای استفاده ناکافی ساخته و لذا مردم به دامان کوهستان های مجاور شهرها روی می آورند. از آنجا که اکوسیستم کوهستان، شکننده و حساس است برنامه ریزی و مدیریت تفرجی در این مکان ها ضروری است. در این راستا آنچه کمتر به آن پرداخته شده است شیوه طراحی در این مکان ها می باشد. طراحی در این بارک ها به علت پیچیدگی اکوسیستم کوهستان، دارای پیچیدگی خاصی می باشد. از جمله می توان به عوامل و فاکتورهای محیطی متنوع که به سبب اشاره کرد که با همدیگر ارتباط تنگاتنگی دارند و جهت طراحی، لازم است از این ارتباطات و روابط مطلع بود تا بتوان با بهره گیری از قابلیت های محیطی، طرحی ارائه داد تا حداقل آسیب را به محیط طبیعی کوهستان وارد نموده و میراث طبیعی کشور حفاظت و احیا گردد. این مناطق به دلیل شرایط آب و هوایی هم تفریحات و ورزش های زمستانی و هم تفریحات تابستانی را دربر می گیرند. شرایط محیطی طبیعی به نحوی است که اگر در بهره برداری از ساخت کافی از پتانسیل های منطقه و شرایط لازم جهت انجام فعالیت وجود نداشته باشد علاوه بر خسارات جبران ناپذیر به محیط زیست منطقه، آسیب های جدی را برای گردشگران به همراه می آورد و این همه ضرورت برنامه ریزی مدون و همه سونگر را به منظور انجام گردشگری به صورت پایدار در کوهستان ضروری می نماید. در سالهای اخیر نقشی که زیباسازی منظر مناطق کوهستانی در جذب گردشگر دارد، مورد توجه پژوهشگران حوزه گردشگری و برنامه ریزی شهری برخی کشورها به خصوص کشورهای پیشرفته که دارای پیش زمینه های توسعه گردشگری هستند، قرار گرفته است. پژوهش حاضر در صدد است در مسیر تأکید بر اهمیت گردشگری مناطق کوهستانی و نقشی که زیباسازی کوهستان میتواند در جذب گردشگر و رونق گردشگری داشته باشد، شاخص های توسعه پایدار را مورد شناسایی قرار دهد.

جهت بررسی اصول طراحی و معماری منظر در مناطق کوهستانی با رویکرد توسعه پایدار لازم است که بر مبنای یک روش تحقیق که متکی بر یافته های مستند باشد به بررسی مفاهیم و شناسایی اصولی از طراحی های صورت پذیرفته در این خصوص بپردازیم. در اینجا نیاز به تحقیقی احساس شد تا بر اساس مؤلفه های توسعه پایدار، بتوانیم به این هدف دست پیدا کنیم. به عبارت دیگر در ابتدا سعی کردیم با مطالعه مؤلفه های توسعه پایدار از دیدگاه صاحب نظران به مبنای نظری تحقیق برسیم و سپس با بررسی نمونه های اجرا شده در معماری منظر مناطق کوهستانی به شناخت معیارهای هر کدام از

این مؤلفه ها دست پیدا کنیم. از مهمترین مطالعاتی که تا کنون در خصوص معماری منظر مناطق کوهستانی در ایران به انتشار رسیده است، مربوط به چند مقاله علمی - پژوهشی و چند مقاله کنفرانس های ملی میباشد که با رویکرد تحلیل برخی از ظرفیت های مناطق کوهستانی این تحقیقات صورت پذیرفته ولی مجموعه مقالات حاضر درصدد است با محوریت مفهوم توسعه پایدار در خصوص معماری منظر مناطق کوهستانی بتواند به تحلیل الگوهای طراحی این مقوله بپردازد. البته شایان ذکر است که تمام آنها به عنوان پیشینه تحقیق استفاده شده است. این تحقیق از نوع کیفی می باشد که با روش توصیفی - تحلیلی و روش استدلال قیاسی به تحقق اهداف تحقیق پرداخته است.

بر این اساس، برای این پژوهش دانشجویان طرح معماری یک کارشناسی ارشد معماری، ورودی تود و پنج در موسسه آموزش عالی علامه دهخدا قزوین انتخاب شدند که با همکاری بسیار عالی موجب انجام این پروژه گردیدند. همانطور که قبلا نیز اشاره شد با توجه به اینکه این تحقیق از نوع کیفی می باشد، ورود به آن مستلزم مطالعه گسترده و جدی در مبانی نظری معماری منظر پایدار است تا بتوان به مفاهیم و الگوهای آن دست یافت. لذا در این پژوهش به تناسب دیدگاه های مطرح در مفهوم توسعه پایدار در معماری منظر و نوع درک مولفین سعی شده است ساختار هر تحقیق سازماندهی شود. لذا در این تلاش برخی اختلاف نظر خوانندگان گرامی در الگو های ارائه شده برای ما قابل تامل وانتقال آنها به ما بسیار ارزشمند است. روش گردآوری اطلاعات به صورت اسنادی است که از طریق کتابها، مقالات و در برخی موارد برای تعدادی از تصاویر از سایت های اینترنتی استفاده شده است. لازم به ذکر است این تجربه ارزشمند آموزشی و پژوهشی را از سال ۱۳۹۰ با دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی قزوین آغاز نمودم که تا کنون چنانچه با مجموعه با عنوان های ذیل منتشر شده است.

۱- طراحی پارکهای تخصصی با مساحتی دکتتر حسین سلطان زاده (۱۳۹۰)- انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

۲- طراحی پارک کودک (۱۳۹۱) - انتشارات چهار طاق

۳- فضاهای جدید در بافتهای تاریخی (۱۳۹۰)- انتشارات چهار طاق

۴- طراحی مجموعه محوطه های دانشگاه (۱۳۹۲)- انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

۵- معماری انعطاف پذیر (۱۳۹۲)- انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

۶- زمینه گرایی در معماری (۱۳۹۳)- انتشارات نشر گهر دانش

۷- مروری بر نشانه شناسی در معماری (۱۳۹۳)- انتشارات نشر گهر دانش

۸- پایداری اجتماعی در فضاهای شهری، جلد اول (۱۳۹۴)- انتشارات نشر گهر دانش

۹- پایداری اجتماعی در فضاهای شهری، جلد دوم (۱۳۹۴)- انتشارات نشر گهر دانش

۱۰- میدانهای تاریخی در کشورهای اسلامی (۱۳۹۴)- انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

۱۱- معماری مدارس تاریخی در کشورهای اسلامی (۱۳۹۵)- انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

۱۲- معماری منظر در آثار معماران معاصر ایران (۱۳۹۵)- انتشارات نشر دانشگاهی

۱۳- مروری بر تجربیات جهانی در طراحی پارک های شهری (۱۳۹۵)- انتشارات نشر گهر دانش

۱۴- مروری بر معماری پست مدرن در طراحی فضاهای فرهنگی کشورهای اسلامی (۱۳۹۵)- انتشارات نشر گهر دانش

۱۵- مروری بر معماری پست مدرن در طراحی فضاهای مذهبی کشورهای اسلامی (۱۳۹۵)- انتشارات نشر گهر دانش

در پایان جا دارد از زحمات سرکار خانم مهندس خدیجه مسعودی که در زمینه ویراستاری و صفحه آرایی این ارزشمندی داشته اند و نیز جناب آقای مهندس محمدهادی یعقوبی آوه که زحمت طراحی جلد را متقبل شدند، سپاسگزاری نمایم. از همکاری صمیمانه استاد ارجمند جناب آقای دکتر گرجی مدیر محترم گروه و جناب آقای دکتر حامدی ریاست محترم موسسه و نیز جناب آقای دکتر عادل معاونت محترم آموزشی موسسه به سبب عنایت ویژه در انتشار این کتاب سپاسگزاری می نمایم. همچنین از همکاری دوست عزیزم آقای دکتر سیدرضا نصری و مدیریت محترم نشر گهر دانش که در خصوص امور انتشار این اثر فعالیت داشتند قدردانی می نمایم.

جمال الدین سهیلی

استادیار گروه معماری

دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

بهار ۱۳۹۶